

นางสังกรานต์ปีระกา ชีลา ทรงนามว่า “มณฑาทิพย์”

ทรงพาหุรัดทำดอกอัญญา อารมณ์แก้วไพฑูริย์ ภัทษาหารนมเนย

พระหัตถ์ช่อวาทรงเหล็กแหลม พระหัตถ์ซ้ายทรงไม้เท้า

เสด็จไถยยาสน์หีบเนตรมาเหนือหลังคัสพร

ตำนานโบราณว่า “ข้าราชกรณชั้นผู้ใหญ่จะได้รับยกย่องจากต่างประเทศ”

สืบสาน “สังกรานต์” อย่างสร้างสรรค์ ให้เป็นวันแห่งความเอื้ออาทร

จากคุณค่าแห่งบรรพบุรุษ... สู่นุชนรุ่นหลัง

ร่วมจรโลงประเพณีอันดีงาม ให้อยู่คู่สังคมไทย ตลอดไป

สารสนเทศคนตรีชาติพันธุ์

เพชร สุวรรณภานันท์*
นิยะนันท์ สำเภางเงิน*

คงไม่มีใครปฏิเสธว่า เพราะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ทำให้วิถีชีวิตในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก สื่อต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้ามามีบทบาททำให้วิถีการเรียนรู้เปลี่ยนไปจากเดิม รูปแบบการเรียนรู้จึงไม่ได้มีเฉพาะในห้องเรียนหรือการเรียนการสอนแบบเดิมเท่านั้น เพราะการเข้าถึงข้อมูลความรู้สามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา และข้อมูลได้รับการเผยแพร่ไปด้วยเครื่องมือที่มีเทคโนโลยีล้ำสมัย ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต ทำให้เราสามารถค้นหาข้อมูล ความรู้ได้มากและรวดเร็ว มีความรู้เกิดใหม่และมีเรื่องที่จะต้องเรียนรู้อีกมาก ระบบการเรียนรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เข้ามาเป็นทางเลือก ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งแบบออนไลน์ที่เรียกว่า อี-เลิร์นนิ่ง (e-learning) ที่สามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดสถานที่และเวลา หรือห้องสมุดดิจิทัล (digital library) ที่ทำให้การสืบค้นข้อมูลทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว

การสร้างสิ่งแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาให้ทันกับโลกในยุคดิจิทัล ระบบการเรียน การสอน การวิจัย จะยังคงใช้แบบเดิมเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ต่อไป ซึ่งจำเป็นต้องปรับทั้งกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีให้เป็น ตั้งแต่การรวบรวม จัดเก็บ แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ความรู้ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ที่ติดนั้นไม่ได้หมายความว่าต้องมีข้อมูลมาก แต่หมายถึงต้องสามารถจัดการข้อมูลที่มีอยู่มากมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะข้อมูลความรู้นั้นมีมหาศาลและอยู่ในทุกหนแห่ง และปรากฏในรูปแบบต่างๆ กันไป มีทั้งที่มีประโยชน์มากบ้างน้อยบ้างปะปนกันไป การจัดการความรู้ที่เหมาะสมจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

ในการทำงานวิจัยคนตรีชาติพันธุ์ เรามีข้อมูลจำนวนมากที่เกี่ยวข้อง ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิกระจายหลายแหล่ง โดยเฉพาะข้อมูลสนามที่เกี่ยวข้องกับคนตรีชาติพันธุ์นั้นยังมีอยู่มาก ข้อมูลนี้มักอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งเป็นนักดนตรีแล้วสืบทอดต่อกันแบบปากต่อปาก จึงยังไม่มีรวบรวมหรือจัดการข้อมูลเหล่านั้น และหากวันใดไม่มีการสืบทอดความรู้นี้ด้วยการสอนคนรุ่นหลัง ย่อมหมายถึงไม่มีการบันทึกความรู้เหล่านั้นไว้ในตัวบุคคล ความรู้เหล่านั้นจะค่อยๆ จางหายไป เมื่อนักดนตรีล้มหายตายจากไป ความรู้ทางคนตรีชาติพันธุ์ก็พลอยสูญหายไปด้วย แม้จะมีความพยายามรื้อฟื้นหรือทบทวนจากคนในสังคมนั้น ก็อาจทำได้ไม่สมบูรณ์หรือถูกต้องเท่าใดนัก

พ่อใหญ่เคนกำลังสาธิตการสร้างแคน

วงแคนในวิถีชีวิตของชาวไทยลาวที่ จ.ร้อยเอ็ด

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในแง่ของเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลคนตรีชาติพันธุ์ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังเช่น โครงการวิจัย “คลังข้อมูลเครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย” ซึ่งเป็นโครงการวิจัยหนึ่งของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศกับการศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบจัดการข้อมูลคนตรีชาติพันธุ์ที่สามารถสร้างความรู้ รวบรวม แลกเปลี่ยน เผยแพร่หรือนำข้อมูลหรือสารสนเทศทางดนตรีมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง คลังข้อมูลเครื่องดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นโครงการนำร่อง และจะขยายไปสู่วัฒนธรรมดนตรีส่วนอื่น เช่น นักดนตรีเพลง ในอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลความรู้ในการวิจัยและสร้างเครือข่ายงานวิจัยวัฒนธรรมดนตรีของสถาบัน โดยออกแบบระบบเป็นระบบฐานข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิซึ่งรวมระบบบริหารจัดการข้อมูลภายในทำให้สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข ปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา

* นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ม.มหิดล

ตัวอย่างการออกแบบโครงสร้างข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ (Back End) ที่มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นเรื่องราวต่างๆ (story)

Field	Data type
1. รหัสกลุ่มชาติพันธุ์	ID Ethnic number
2. รหัสเครื่องดนตรี	ID Instrument Number
3. ประเภทเครื่องดนตรี	number with 5 decimal, text
4. ชื่อเรียกเครื่องดนตรี	text อาจมีหลายชื่อเรียก
5. ถิ่นกำเนิด	text
6. ประวัติและพัฒนาการ	story
7. ลักษณะทางกายภาพ	story
8. ระบบเสียง	story
9. การใช้เครื่องดนตรีในวัฒนธรรม	story
10. บทบาทเครื่องดนตรีในสังคม	story
11. หมายเหตุ	memo

หมายเหตุ : ข้อมูลในแต่ละ Story จะเป็น ภาพรวม (*.PDF) 1 ไฟล์ ,รายละเอียด (*.PDF) 1 ไฟล์

ข้อมูลที่ถูกเจ้าหน้าที่บริหารจัดการดังกล่าวจะบริการผู้ใช้โดยแสดงผลบนเว็บไซต์ให้บริการข้อมูลเพื่อตอบสนองการทำงานที่ไม่จำกัดสถานที่และเวลา ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายในการเผยแพร่ และให้บริการข้อมูลแล้ว ยังต้องการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดนตรีชาติพันธุ์กับเจ้าของวัฒนธรรม นักดนตรี ผู้สร้างเครื่องดนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ทุกที่ ทุกเวลา และสามารถช่วยเติมเต็มข้อมูลเข้าสู่ระบบได้เหมือนเป็นการเพิ่มชีวิตให้แก่ระบบ

5. ลักษณะและเว็บไซต์

ภาพบางส่วนของ การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ของระบบให้บริการข้อมูลบนเว็บไซต์
(หมายเหตุ : อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้)

นอกจากนี้ระบบการให้บริการข้อมูลบนเว็บไซต์ยังเพิ่มฟังก์ชันค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องบนอินเทอร์เน็ต (search web site) และการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เป็นเว็บที่ให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ(one-stop ethnic music web) อีกด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจดนตรีชาติพันธุ์ การวิจัย การเรียนการสอน การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์ต่อไป

หากท่านต้องการข้อมูลโครงการวิจัยเพิ่มเติม กรุณาติดต่อโดยตรงได้ที่
โครงการวิจัย คลังข้อมูลเครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย
 สำนักงานวิจัยเอเชียอาคเนย์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
 ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 0-2800-2308-20 ต่อ 3112, 3120

ภาพเป็นข่าว

โครงการอบรมภาษาไทยระดับกลางสำหรับชาวต่างประเทศ (Intermediate Thai In-country Course)

สถาบันฯ ได้จัดโครงการอบรมภาษาไทยให้นักศึกษาจาก The University of Sydney ประเทศออสเตรเลีย ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2548 - 11 กุมภาพันธ์ 2548

พิธีเปิดการอบรมฯ

บรรยากาศการเรียนการสอน

สถาบันฯ จัดโครงการอบรมภาษาไทยให้นักศึกษาจาก Ritsumeikan Asia Pacific University ประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 18 มีนาคม 2548

พิธีเปิดการอบรมฯ

ทัศนศึกษา ณ องค์พระปฐมเจดีย์

Home Stay

นักศึกษากล่าวความรู้สึก
ในพิธีปิดการอบรมฯ

บรรยากาศการเรียนดนตรีไทย

นักศึกษาเล่นดนตรีไทยในพิธีปิดการอบรมฯ

English Coffee Corner

คณะกรรมการฝ่ายการต่างประเทศของสถาบันฯ ได้จัดกิจกรรม English Coffee Corner ทุกวันพุธ เวลา 10.00 - 11.30 น. ในเดือนธันวาคม 2547 - มีนาคม 2548 เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับอาจารย์ชาวต่างประเทศ และได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษ ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ณ ห้อง 404 อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

พิธีปิดการอบรมภาษาเพื่อนบ้าน 5 ภาษา

สถาบันฯ จัดพิธีปิดการอบรมภาษาเพื่อนบ้าน 5 ภาษา (เวียดนาม ลาว พม่า เขมร มาเลเซีย) เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2548 ณ ห้องประชุมณัฐภมรประวัตติ

ค่ายวัฒนธรรมภาคฤดูร้อนสำหรับเยาวชน

สถาบันฯ จัดอบรมค่ายวัฒนธรรมภาคฤดูร้อน แก่เยาวชนที่สนใจดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย โขน การวาดภาพ และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ รวมทั้งได้จัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ ให้แก่เยาวชน ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม - 21 เมษายน 2548

พิธีเปิดค่ายฯ วัฒนธรรม

บรรยากาศวันสงกรานต์

พิธีรดน้ำหัวผู้ใหญ่วันสงกรานต์

การแสดงของเยาวชนในพิธีปิดค่ายฯ

ร้องรำทำเพลง

สถาบันฯ จัดงานร้องรำทำเพลง ครั้งที่ 40 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2548 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมฯ โดยนำเสนอการแสดงนาฏศิลป์นานาชาติ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ประกอบด้วย นาฏศิลป์ ไทย ญี่ปุ่น อินเดีย อินโดนีเซีย ฯลฯ พร้อมด้วยการเดี่ยวระนาดสองราง โดยคุณสำเร็จ ปานเพ็ง และคณะ

เสวนาวิชาการ

"คลื่นสีขาว : วิทยุกับการแก้ปัญหาวัยรุ่น"

เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2548 สถาบันฯ ได้รับเกียรติจาก คุณชนิตา ชมสิน หัวหน้าฝ่ายข่าวและรายการสถานีวิทยุ สวท. จังหวัดแพร่ (FM 91 MHz) มาบอกเล่าประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุในรูปแบบของเวทียุทธ ให้วัยรุ่นมีโอกาสสนทนาอย่างเปิดเผย ในกิจกรรมเสวนาวิชาการหัวข้อ "คลื่นสีขาว : วิทยุกับการแก้ปัญหาวัยรุ่น"

"การจัดและเก็บข้อมูลทางชาติพันธุ์วิทยาด้วยโปรแกรม CCPE"

เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2548 สถาบันฯ จัดเสวนาวิชาการเรื่อง "การจัดและเก็บข้อมูลทางชาติพันธุ์วิทยาด้วยโปรแกรม CCPE" โดย ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์ คุณพิเชฐ สีตะพงศ์ และคุณเอกพงศ์ สุวรรณเกษร์ บรรยายขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม CCPE (Computer for collecting and processing ethnological data) โดยมีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของสถาบันฯ ร่วมฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

สัมมนาวิชาการ

สถาบันฯ จัดสัมมนา เรื่อง “วิกฤติทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์: ปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนา” เพื่อเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่สนใจศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มชอง กลุ่มญ้อกร กลุ่มมะว้า (ก่อง) และกลุ่มโซ่ (ทะเวียง) เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2548

“สัตศาสตร์: กุญแจสู่ความสำเร็จในการสอนการออกเสียง”

สถาบันฯ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “สัตศาสตร์: กุญแจสู่ความสำเร็จในการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษ รุ่นที่ 6” ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2548 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมฯ ม.มหิดล ศาลายา

พิธีเปิดการอบรม

พิธีปิดการอบรม

เยี่ยมชมสถาบันฯ

ภาควิชาศึกษาศาสตร์จัดโครงการ “ส่งเสริมการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยมหิดลสำหรับเยาวชน” เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ และได้พานักเรียนจากโรงเรียนราษฎร์พิทยาคม และโรงเรียนสระงาม จังหวัดนครสวรรค์เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถาบันฯ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ และ 17 มีนาคม 2548 ตามลำดับ

ผู้อำนวยการ นำคณะผู้บริหาร SIL International ชุดใหม่ เยี่ยมชมสถาบันฯ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548

อาคารภาษาและวัฒนธรรม

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม

ผู้แทนอาจารย์ และนักศึกษา จากประเทศเวียดนาม เยี่ยมชมสถาบันฯ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548

Assoc. Prof. Dr.Nguyen Tuong Lai นำคณะนักศึกษาจาก University of Social Sciences & Humanities, Hanoi ประเทศเวียดนาม มาศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถาบันฯ ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548

อบรมคอมพิวเตอร์

คณะกรรมการคอมพิวเตอร์สถาบันฯ จัดอบรมคอมพิวเตอร์โปรแกรม Photoshop7 ให้แก่นบุคลากร และนักศึกษาของสถาบันฯ ณ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ชั้น 4 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548

งานกีฬาบุคลากรมหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันฯ ร่วมพิธีเปิดงานกีฬาบุคลากรมหาวิทยาลัยมหิดล ณ สนามกีฬาภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548 และได้ส่งบุคลากรเข้าแข่งขันตะกร้อลอดห่วง ณ สนามตะกร้า ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยได้รับเหรียญเงิน ในการแข่งขันครั้งนี้

ข่าวการศึกษา

รายชื่อนักศึกษาสอบวิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ผ่าน

ปริญญาโท

สาขาวัฒนธรรมศึกษา

วาทีณี สงกลิ่น

การศึกษาผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

THE STUDY OF HEALTH IMPACT ON LUMPAYA FLOATING MARKET COMMUNITY, BANGLANE DISTRICT, NAKORNPATHOM PROVINCE

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการมีตลาดน้ำทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งผลกระทบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนทั้ง 4 มิติ คือ มิติทางกาย มิติทางจิต มิติทางสังคม และมิติทางปัญญา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีสาธารณะ ในกลุ่มผู้ค้าที่มาขายของที่ตลาดน้ำและครอบครัว จำนวน 32 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ของหมู่ที่ 3, 4, 5 และหมู่ที่ 6 ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนเมษายน 2545 - เมษายน 2547

พิสมัย ไพรีระย่อเดช

วังสวนกุหลาบแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์และศิลปะการละครชาວวัง

SUAN KULARB PALACE: THE LEARNING CENTER OF HISTORY AND DRAMATIC ARTS

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์และศิลปะการละครชาວวังในวังสวนกุหลาบ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มานำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ที่เหมาะสม การศึกษาใช้ข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ บอกล่าจากผู้ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สถาปัตยกรรม และศิลปะการละครชาວวังในอดีต

ชนัฐกร แวกประยูร

ชีวิตและผลงานของ สุรพล โทณะวณิก

THE LIFE AND WORKS OF SURAPHON THONAWANIK

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาชีวิตและผลงานของ สุรพล โทณะวณิก ศิลปินแห่งชาติสาขาการประพันธ์เพลงไทยสากล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยคือ การสัมภาษณ์ระดับลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยศึกษาจากตัวสุรพล โทณะวณิก และผู้เกี่ยวข้อง ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอเชิญชมรายการ **เรื่อง รำท่าเพลง ครั้งที่ ๔๑**

"ดนตรีและนาฏศิลป์ที่เร้าใจ"

พบกับสาระ... **ระบำทอเสื่อ** **ระบำเปลื้อง**

และเพลงบรรเลงขับร้องในรูปแบบของวัฒนธรรมการดนตรีที่เร้าใจ
ของชาวเกาะเร้าใจ บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น ๒

อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

ยินดีต้อนรับ

นายธีรพงษ์ บุญรักษา
ตำแหน่ง อาจารย์
คุณวุฒิ Master of Science
สาขา Computer &
Engineering Management

น.ส.ไกรวัลย์ เจตนาอนุศาสน์
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
คุณวุฒิ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

น.ส.จิตกานต์ จินารักษ์
ตำแหน่ง นักวิชาการดนตรีไทย
คุณวุฒิ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดุริยางค์ไทย)

น.ส.สลลทิพย์ ชีระภากร
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์
คุณวุฒิ บริหารธุรกิจบัณฑิต

น.ส.นันทิชา ทิพย์เที่ยงแท้
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานอาคาร
คุณวุฒิ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
(วิศวกรรมโยธา)

นายสุชาติ สวัสดิ์รุ่ง
ตำแหน่ง นักการภารโรง
คุณวุฒิ ประถมศึกษาปีที่ 6

**ยินดีต้อนรับนักศึกษาใหม่
ประจำปีการศึกษา 2548 ทุกคน !**

ขอแสดงความยินดี

แต่ อาจารย์พรทิพย์ อุศุภรัตน์

ที่ได้เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเป็น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8

ตะเกียบ

สุนิดา ศิวปฐมชัย*

ตะเกียบเป็นเครื่องมือใช้ร่วมกับการบริโภคอาหารที่นิยมแพร่หลายกันมานานของคนในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงจนกลายเป็นเครื่องบ่งบอกวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวตะวันออกอย่างเป็นเอกลักษณ์ ในเมืองไทย โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีน มักจะใช้ตะเกียบเพื่อคีบอาหารที่มีลักษณะเป็นเส้นๆ เช่น ก๋วยเตี๋ยว หรืออาหารที่เป็นชิ้น เป็นก้อน เช่น ผัก เนื้อสัตว์ หากแต่บางคนที่ใช้ตะเกียบจนเคยชินนั้นจะสามารถใช้ตะเกียบในการตักข้าวต้มได้อย่างชำนาญ

หากพูดถึงที่มาหรือตำนานของตะเกียบนั้น ก็คงหนีไม่พ้นประเทศต้นตำหรับของการใช้ตะเกียบ ก็คือ ประเทศจีนนั่นเอง ในหนังสือประวัติศาสตร์จีนเล่มหนึ่งได้บันทึกไว้ว่า ในสมัยต้นราชวงศ์โจว (ก่อน พ.ศ.592) มีบันทึกเกี่ยวกับการใช้ตะเกียบแล้ว แต่ประชาชนยังคงนิยมกินอาหารด้วยมือกับช้อนที่ทำจากเปลือกหอยอยู่

กล่าวกันว่า ชาวจีนเริ่มใช้ตะเกียบตั้งแต่ประมาณ 5,000 ปีมาแล้ว สาเหตุเริ่มต้นเกิดจากการนำกิ่งไม้มาใช้เป็นอุปกรณ์คีบอาหารจากหม้อใหญ่ที่มีความร้อนสูง หรือเตาไฟ จากนั้นจึงพัฒนามาเป็นตะเกียบ จนถึงประมาณ 400 ปี ก่อนคริสตกาล ประเทศจีนมีประชากรหนาแน่นมาก ทำให้ทรัพยากรต่างๆ ร่อยหรอลงทุกวัน ชาวจีนจึงจำเป็นต้องประหยัดเชื้อเพลิง ในการประกอบอาหารจึงต้องหั่นอาหารให้เป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อให้สุกได้ไวขึ้น ถือเป็นวิธีประหยัดพลังงานอย่างหนึ่ง อาหารที่มีขนาดเล็กลงจึงทำให้ มีดีไม่มีความจำเป็นบนโต๊ะอาหารอีกต่อไป ตะเกียบจึงกลายมาเป็นอุปกรณ์หลักในการรับประทานอาหารของชาวจีนตั้งแต่นั้นมา

มีแง่คิดที่น่าสนใจคือ ตามความเชื่อของลัทธิขงจื้อ ซึ่งคนจะกินเจ หรือเป็นมังสวิรัต คือ ไม่นิยมบริโภคเนื้อสัตว์ มีดีจึงถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรปรากฏบนโต๊ะอาหาร ด้วยเหตุที่ว่าจะทำให้นึกถึงโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งถือเป็นบาป

ชาวจีนมีชื่อเรียกตะเกียบว่า “Kuai-Zi” (กวยซี) ซึ่งหมายถึง “เพื่อนตัวน้อยที่ว่องไว” ปกติแล้วชาวจีนจะใช้ตะเกียบรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายทู่ที่มีความยาวประมาณ 9-10 นิ้ว ต่อมาตะเกียบได้กลายเป็นเครื่องมือในการกินอาหารของชนหลายชาติ โดยเฉพาะจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น และเกาหลี

นอกจากนี้ ตะเกียบยังถือเป็นผลงานศิลปะและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญไปด้วยโดยปริยาย ที่ผ่านมามีการใช้ตะเกียบที่ทำด้วยวัสดุที่หลากหลาย มีทั้งตะเกียบที่ทำจากไม้ ไม้ไผ่ ทอง เงิน พลาสติก วัสดุที่ทุกชาตินิยมใช้มากที่สุดคือ “ไม้ไผ่” เนื่องจากเป็นวัสดุราคาถูกพร้อมใช้งาน ทนทานความร้อน ไม่มีกลิ่นและรสชาติอีกทั้งสามารถทิ้งได้โดยไม่ต้องเสียดาย ไม้ชนิดอื่นก็ถูกนำมาใช้เป็นวัสดุในการทำตะเกียบเช่นกัน ตั้งแต่ไม้จันทร์ ไม้สน จนถึงไม้สัก โดยจะมีราคาแตกต่างกันออกไป สำหรับคนรวยมักใช้ตะเกียบที่ทำจากวัสดุหรรดาราคาแพง ทั้งหินและแร่มีค่าต่างๆ เช่น หยก เงิน ทองคำ ทองเหลือง ปะการัง งาช้าง หินโมรา ฯลฯ ในยุคโบราณ มีความเชื่อว่า การใช้ตะเกียบที่ทำจากเงินนั้น จะสามารถป้องกันการวางยาพิษได้ เนื่องจากเมื่อช้อนเงินโดนยาพิษ จะเปลี่ยนเป็นสีดำทันที แต่ความจริงแล้วเงินไม่สามารถทำปฏิกิริยาต่อสารหนูหรือกรดไฮโดรไซยานิก (ไซยาไนด์) ได้อย่างใด เพียงแต่หากตะเกียบถูกไข่น้ำ กระเทียม หรือหัวหอม ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์อาจจะทำให้ตะเกียบเปลี่ยนสีได้เท่านั้นเอง

ในประเทศญี่ปุ่น เดิมนั้น “ตะเกียบ” ถือเป็นสิ่งมีค่า และจะใช้ในงานพิธีทางศาสนาที่สำคัญๆ เท่านั้น ยุคต่อมา ตะเกียบจึงกลายเป็นที่นิยมของประชาชนชาวญี่ปุ่นทั่วไป ซึ่งตะเกียบตอนแรกจะมีลักษณะเหมือนคีมหนีบ กล่าวคือ ตะเกียบสมัยนั้นจะทำจากไม้ไผ่เพียงชิ้นเดียว ที่ผูกเชือกตรงหัว ต่อมาในศตวรรษที่ 10 ตะเกียบของชาวญี่ปุ่นจึงมีลักษณะเป็น 2 ชิ้นดังปัจจุบัน ลักษณะของตะเกียบญี่ปุ่นที่แตกต่างจากตะเกียบจีนคือ ขนาดและรูปทรง ตะเกียบญี่ปุ่นจะเป็นเป็นด้ามห้วกลม และปลายแหลม มีความยาวเพียง 7-8 นิ้ว โดยประมาณ (ตะเกียบยาว 7 นิ้ว สำหรับผู้หญิง ตะเกียบยาว 8 นิ้ว สำหรับผู้ชาย) ตะเกียบญี่ปุ่นมักจะทำด้วยไม้ แต่ชาวญี่ปุ่นได้เคลือบเงาตะเกียบครั้งแรกในยุคศตวรรษที่ 17 เพื่อให้ตะเกียบมันเงา แม้ว่าจะสิ้น แต่ก็สามารถใช้ตักอาหารได้ และเมื่อประมาณปี ค.ศ.1878 ชาวญี่ปุ่นได้คิดค้นตะเกียบไม้ที่ใช้แล้วทิ้งได้เลยที่เรียกว่า “วาริบาชิ” เพื่อความสะดวกในการใช้งาน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมฯ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากหนังสือ “Far Countries, Neighbor Countries-Our Country” เขียนโดยผู้เขียนชาวเกาหลีชื่อ วอน บก รี ซึ่งได้พูดถึงความยาวของตะเกียบที่แตกต่างกันของ 3 ประเทศที่มีวัฒนธรรมในการใช้ตะเกียบเป็นอุปกรณ์หลักบนโต๊ะอาหาร ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ไว้ว่า ชาวจีนใช้ตะเกียบยาวที่สุด รองลงมาคือชาวเกาหลี ส่วนชาวญี่ปุ่นนั้นใช้ตะเกียบสั้นที่สุด สาเหตุที่ชาวจีนใช้ตะเกียบยาวกว่าชาติอื่นเนื่องมาจาก ชาวจีนชอบรับประทานอาหารร้อนๆ จึงต้องใช้ตะเกียบยาวๆ เพื่อป้องกันไม่ให้นิ้วมือโดนความร้อนของอาหารลวกได้ และเมื่อวัฒนธรรมการใช้ตะเกียบได้แพร่ไปถึงประเทศญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นจึงปรับเปลี่ยนขนาดของตะเกียบให้สั้นลง เพื่อให้เหมาะกับลักษณะอาหารญี่ปุ่น ซึ่งในเวลานั้นชาวญี่ปุ่นรับประทานข้าวสาลีน้ำตาลซึ่งร้อน ไม่เหนียวและไม่เกาะตัวกันเหมือนข้าวญี่ปุ่นในปัจจุบัน ในตอนแรกชาวญี่ปุ่นพยายามปรับการใช้ตะเกียบยาวของชาวจีนด้วยการจับตะเกียบให้ต่ำลงมา แต่ก็ยังไม่สะดวก จนต้องปรับขนาดของตะเกียบให้เล็กและสั้นลงในที่สุด

สำหรับชาวเกาหลีนั้น ความสั้นหรือยาวของตะเกียบไม่ได้เป็นปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากชาวเกาหลีใช้ช้อนตักข้าวรับประทาน แต่จะใช้ตะเกียบกับกับข้าวเท่านั้น คำถามจึงมีอยู่ว่า เหตุใดชาวเกาหลีจึงต้องใช้ทั้งช้อนและตะเกียบด้วยกัน ทำไมจึงไม่ใช่เพียงตะเกียบเหมือนกับชาวจีนและญี่ปุ่น คำตอบนั้นมาจากความเชื่อโบราณที่ว่า เฉพาะขอทานเท่านั้นที่จะยกชามข้าวไปใกล้ปากแล้วค่อยๆ คุ้ยข้าวเข้าปาก ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะใช้ตะเกียบตักข้าวใส่ปากโดยที่ไม่ยกชามข้าวใกล้ปากเลย ช้อนจึงเป็นคำตอบของการแก้ปัญหาความเชื่อโบราณนี้เอง

ใครสามารถจินตนาการได้ว่า เมื่อชาวจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ต้องร่วมโต๊ะรับประทานอาหารกันนั้น บรรยากาศจะเป็นอย่างไรบ้าง

ในวัฒนธรรมการกินอาหารด้วยตะเกียบ ยังมีเรื่องเล่ากันว่า ไม่ให้ใช้ตะเกียบคีบคว่ำตัวปลา ไม่เช่นนั้นจะโชคร้าย ตกฟ้า ตกทะเล นอกจากนี้ ไม่ควรคีบอาหารแล้วทำหล่นจากตะเกียบ ไม่เช่นนั้นโชคร้ายจะมาสู่ตนและครอบครัว

ยังมีบันทึกเกี่ยวกับมารยาทการกินของชาวจีนด้วยว่า ให้หงายฝ่ามือขวาส่งอาหารเข้าปาก เมื่อส่งอาหารเข้าปากแล้ว ให้คว่ำมือวางบนปากชามข้าว ห้ามทำข้าวร่วงจากปาก และห้ามแตะกระดูก ถ้าเป็นการเลี้ยงสุรา ต้องดื่มสุราก่อนแล้วจึงกินอาหาร ต้องถือถ้วยสุราด้วยมือขวา เป็นต้น

อ้างอิง

<http://www.matichon.co.th> (คอลัมน์ “รู้ไป ไม่ผิด” โดย น้าชาติ ประชาชื่น)

<http://www.calacademy.org/research/anthropology/utensil/chpstck.htm>

** หนังสือชื่อ “Far Countries, Neighbor Countries-Our Country” เขียนโดยผู้เขียนชาวเกาหลี ชื่อ วอน-บก รี ตีพิมพ์ในประเทศเกาหลีในปี ค.ศ.2002 และกลายเป็นหนังสือขายดี มียอดจำหน่ายถึงกว่าล้านเล่มแล้วนั้น เนื้อหาในเล่มเป็นการ์ตูนแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ซึ่งผู้เขียนได้มีประสบการณ์สัมผัสอย่างลึกซึ้ง หนังสือเล่มนี้โด่งดังมากจนได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ หลายภาษาขายทั่วโลก (ขอขอบคุณ Mr.Choo Teng Wan ที่แนะนำหนังสือเล่มนี้)

กฎ-กติกา-มารยาท ในการใช้ “ตะเกียบ”

- ☹ ไม่ควรจับตะเกียบตรงกลาง ควรจับที่ปลายด้าม หรือตรงปลาย 1 ส่วน 4 ของด้าม
- ☹ ห้ามเอาตะเกียบจิ้มปักลงในชามข้าวหรืออาหาร เนื่องจากตะเกียบจะถูกปักไว้ที่ชามข้าวเฉพาะบนแท่นบูชาในงานศพเท่านั้น
- ☹ ห้ามใช้ตะเกียบคีบอาหารต่อกันโดยตรง เพราะจะเปรียบได้กับการส่ง “กระดูก” ผู้ตายต่อให้กันในพิธีศพ
- ☹ ห้ามใช้ตะเกียบตีแกงอาหาร
- ☹ ห้ามใช้ตะเกียบชี้สิ่งต่างๆ หรือคน
- ☹ ห้ามเล่นตะเกียบ และห้ามหมุนหรือแกว่งตะเกียบในอากาศ
- ☹ ห้ามใช้ตะเกียบดันจานหรือชามอาหาร
- ☹ ถ้าต้องการตัดแบ่งอาหารเป็น 2 ชิ้น ให้พยายามคีบตะเกียบคู่ ไม่ใช่เพียงด้ามเดียว
- ☹ เมื่อต้องการใช้ตะเกียบคีบอาหารจากส่วนกลาง ให้ใช้อีกด้านหนึ่ง (ที่ยังไม่ได้ใช้ตักอาหารของตนเอง) คีบอาหารมาไว้ในจานของตน และหมุนตะเกียบกลับมาใช้ด้านเดิมเมื่อรับประทานในจานตัวเอง
- ☹ เมื่อกินเสร็จแล้ว ให้วางตะเกียบลงข้างหน้า โดยให้ปลายตะเกียบหันไปทางซ้าย

...บอกเล่าเก้าสิบ...

วันศุกร์ที่ 13 พฤษภาคม 2548 เวลา 8.00 - 11.30 น.

ขอเชิญอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของสถาบันฯ เข้าร่วม “งานปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ประจำปีการศึกษา 2548” ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

วันพุธที่ 18 พฤษภาคม 2548 เวลา 17.00 น.

ขอเชิญผู้สนใจในดนตรีและนาฏศิลป์ชมการแสดงและการบรรเลง “ดนตรีและนาฏศิลป์กะเหรี่ยง” ของชาวกะเหรี่ยง บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในงาน “ร้องรำทำเพลง ครั้งที่ 41” ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

วันพุธที่ 8 มิถุนายน 2548 เวลา 13.30-16.00 น.

ขอเชิญนักศึกษาทุกท่านร่วมงาน “ที่พบน้อง ครั้งที่ 2” (Meet and Greet II) จัดโดยกรรมการนักศึกษาของสถาบันฯ ณ ห้องรับประทานอาหาร (ข้างห้องพิพิธภัณฑ์) ชั้น 1 อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี งานนี้พี่น้องจะได้มีโอกาสพูดคุยกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง และมีกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ พร้อมขนมขบเคี้ยวเติมพิกัด โปรดย่อยพลาต!

การประชุมวิชาการประจำปี พ.ศ. 2548

เรื่อง “ถอดรหัสวิถีคิด วิถีชีวิต และวิธีทำงานกับชุมชน”

วันที่ 26-28 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในปี พ.ศ. 2548 และ UNESCO ได้ทูลเกล้าฯ ถวายใบประกาศนียบัตร และใบประกาศแต่งตั้งทรงดำรงตำแหน่ง “ทูตสันถวไมตรีแห่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กชนกลุ่มน้อยต่อการศึกษาและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ประจำปี 2548 และในโอกาสวันสถาปนาสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันฯ จึงจะจัดประชุมวิชาการในระหว่างวันที่ 26-28 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยมีรูปแบบการประชุม ดังนี้

Session รวบรวมสนทนา

เป็นเวทีสนทนาระหว่างชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ และนักวิชาการต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้ศาสตร์ต่างๆ ทั้งทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

- ประเด็น ได้แก่ ถอดรหัส
- วิถีชีวิตของชุมชน / กลุ่มชาติพันธุ์
 - วิถีคิด / วิธีทำงานของนักวิชาการสาขาต่างๆ
 - วิถีคิด / วิธีทำงานของนักปฏิบัติในชุมชน

Session แยกวงเสวนา

วงการภาษาศาสตร์

วงการแปล

วงการสื่อสาร

วงการการพัฒนาชนบท

วงการวัฒนธรรมดนตรี

วงการวัฒนธรรมสาธารณสุข

วงการพิพิธภัณฑ์

ในการแยกวงสนทนานั้น จะมีทั้งการปาฐกถาพิเศษ การอภิปราย การเสวนาวิชาการ และการเสนอผลงานวิชาการของแต่ละสาขาวิชาดังกล่าวข้างต้น

สถาบันฯ ขอเชิญนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ นักปฏิบัติในชุมชน ประชาชน และผู้สนใจทั่วไป ที่ประสงค์จะเข้าร่วมสนทนา เสวนา อภิปราย และเสนอผลงาน กรุณาแจ้งความจำนงหรือสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 02 800 2301 และ 02 800 2341 ในวันและเวลาราชการ

แนะนำผลงานวิชาการ

วารสาร “ภาษาและวัฒนธรรม”

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 นำเสนอความหลากหลายทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ 7 เรื่อง ที่เข้มข้นและน่าสนใจ ทั้งด้านดนตรี ชาวละหู่ ชาวจีน อักษรจาม ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร และบทความจากปรากฏาพิเศษ เรื่อง “การจัดการความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม” ซึ่งได้รับเกียรติจากศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ฉบับนี้

คอลัมน์ประจำทั้ง 3 คอลัมน์ยังคงนำเสนอสาระและข้อคิดอย่างครบครัน คอลัมน์ ตกผลึกความคิด เขียนโดยอาจารย์ระพี สาคริก ฉบับนี้นำเสนอเรื่อง “ตำราเล่มนี้มีวิทยานิพนธ์” คอลัมน์ ความเคลื่อนไหวงานวิจัย นำเสนอเรื่อง “วิกฤตการวิจัย” และคอลัมน์ แนะนำหนังสือ พบกับหนังสือชื่อ “Language and the Internet” โดย David Crystal นอกจากนี้ยังมี รายงานพิเศษ อีก 3 เรื่อง ว่าด้วยงานสัมมนาในระดับ ‘ชุมชน’ และงานสัมมนาในระดับ ‘ปัญญาชน’ รวมทั้งโครงการสัญจรสู่ต่างแดนเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ผ่านพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งล้วนแต่เป็นรายงานพิเศษ ที่ ‘พิเศษ’ โดยแท้

วารสารฉบับนี้ราคา 50 บาท

สนใจติดต่อสั่งซื้อได้ที่ ร้านค้าสวัสดิการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท หรือคุณอำไพ หนูเล็ก โทร. 0-2800-2341

สำนวนภาษาน่ารู้

สุนิดา ศิวปฐมชัย*

การสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระสันตะปาปา จอห์น ปอล ที่ 2 (John Paul II) เมื่อคืนวันที่ 2 เมษายน ที่ผ่านมา ยังความโศกเศร้าแก่คริสตศาสนิกชนทั่วโลกเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องสูญเสียบุคคลสำคัญแห่งคริสตจักร นิกายโรมันคาทอลิกไป แต่ในที่สุดพระคาร์ดินัล โจเซฟ รัตซิงเกอร์ (Joseph Alois Ratzinger) เชื้อสายเยอรมัน พระชนมายุ 78 พรรษา ก็ได้รับเลือกจากบรรดาพระคาร์ดินัลทั่วโลกให้เป็นพระสันตะปาปาองค์ใหม่ มีพระนามว่า พระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 (Benedict XVI) สำนวนภาษาน่ารู้ฉบับนี้จึงขอนำเสนอคำศัพท์และสำนวนที่เกี่ยวข้องกับคำว่า Pope

Pope (โป๊ป) หมายถึง พระสันตะปาปา หรือประมุขของคริสตศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ Papas มีความหมายว่า “บิดา” หรือ “พ่อ”

สำหรับสำนวนที่มีคำว่า Pope มีดังต่อไปนี้

◆ **The pope's nose** หมายถึง ส่วนหางหรือบั้นท้าย (ตูด) ของไก่ย่าง

ตัวอย่างเช่น เมื่อคุณจะซื้อไก่ย่างคุณอาจบอกคนขายไกว่า “The pope's nose is too greasy. I prefer a piece of breast meat. หมายความว่า ส่วนตูดไก่นั้นมีไขมันมากเกินไป ฉะนั้นอยากได้เนื้อหน้าอกมากกว่า

◆ **To be more Catholic than the Pope.** (เป็นคาทอลิกยิ่งกว่าพระสันตะปาปาเสียอีก) เป็นสำนวนใช้เปรียบเทียบผู้ทำตัวเคร่งศาสนา หรือเคร่งครัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าคนที่อยู่ในชนบทธรรมเนียมมันเสียเอง

ตัวอย่างเช่น เมื่อคุณเจนนมาอยู่เมืองไทย เธอปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมไทยอย่างเคร่งครัดมากๆ กลายเป็นคนหัวโบราณ รักษาจารีตประเพณีไทยโบราณมากกว่าคนไทยทั่วไปเสียอีก อย่างนี้สามารถพูดได้ว่า “Jane behaves as an ancient Thai in the era of Sukhothai. He is more Catholic than the Pope. หมายความว่า เจนทำตัวราวกับว่าเป็นคนไทยโบราณยุคสุโขทัย เธอเคร่งครัดยึดมั่นในประเพณีไทยยิ่งกว่าคนไทยทั่วไปเสียอีก

◆ **Is the Pope Catholic?** (พระสันตะปาปาเป็นคาทอลิกหรือเปล่า) ใช้ตอบคำถามที่มีคำตอบชัดเจนว่า “ใช่” แน่แน่นอนที่สุด แสดงความรู้สึกว่าไม่น่าจะถามคำถามนี้ให้เสียเวลา เพราะคำตอบนั้นแน่ชัดอยู่แล้ว

ตัวอย่างเช่น เมื่อเพื่อนของคุณเดินชนประตูเข้าอย่างจัง แล้วคุณถามเขาว่าเจ็บไหม เพื่อนคุณอาจตอบกลับมาด้วยอารมณ์ทั้งโกรธและอาย ระคนความเจ็บว่า **Is the Pope Catholic? Of course!** เพื่อนคุณกำลังหมายความว่าเขาเจ็บแน่ๆ ไม่น่าถามเลย

*อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมฯ มหาวิทยาลัยมหิดล

จดหมายข่าวฉบับรับลมร้อน ภูมิใจนำเสนอเนื้อหาสู่สายตาผู้อ่าน ให้ได้คลาจาร้อนกับสาระหลากหลายเรื่อง เริ่มจากบทความเรื่อง “สารสนเทศดนตรีชาติพันธุ์” ที่คุณเพชร สุวรรณภาชน์ และคุณนิงะนันท์ สำเภาเงิน ได้นำเสนอจากผลงานวิจัยเรื่อง “คลังข้อมูลเครื่องดนตรีชาติพันธุ์ในประเทศไทย” ซึ่งได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดเก็บข้อมูล ด้านดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ให้เป็นระบบและง่ายต่อการศึกษาด้านนี้สำหรับผู้ที่สนใจดนตรีเรื่องชาติพันธุ์ สำหรับผู้ที่สนใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม และองการรู้วิชาชาวจีน ผู้แปลและเกานลัทธิวัฒนธรรมในการใช้ ตะเกียบแตกต่างกันอย่างไร ติดตามได้บทความเรื่อง “ตะเกียบ” ในคอลัมน์ “ลานวัฒนธรรม”

นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาอื่นๆ ที่น่าสนใจให้ท่านติดตาม คอลัมน์ “ภาพเป็นข่าว” นำเสนอภาพกิจกรรมของสถาบันพร้อมคำบรรยาย คอลัมน์ “ข่าวการศึกษา” นำเสนอบทความดี ๆ เกี่ยวกับคุณภาพเช่นเคย คอลัมน์ “สัมภาษณ์ภาษา” ฉบับนี้มีตัวอย่างเป็นงานที่เกี่ยวกับคำว่า “Pope” ที่ไม่ได้ใช้ในบริบททางศาสนาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีข่าวประชาสัมพันธ์และข้อมูลที่น่าสนใจอีกมากมาย

ขอแสดงความยินดีกับอาจารย์พรทิพย์ อุดรรัตน์ ที่ได้เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 ขอให้อาจารย์มีพลังในการทำงานด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะเช่นนี้ต่อไปอีกนานๆ นะคะ

บรรณาธิการ

เจ้าของ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม-
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2800-2308-14
โทรสาร 0-2800-2332
E-mail : lcsw@mahidol.ac.th
Web page : <http://www.lc.mahidol.ac.th/>

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ดวงพร คำบุญวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา บัวสว่าง

บรรณาธิการ

สุนิดา ศิวปฐมชัย

กองบรรณาธิการ

สุमित ประเสริฐ

อำไพ หนูเล็ก

ฝ่ายศิลปกรรม

ฉันทนา นาคคำ

พิมพ์ที่

บริษัท สหธรรมิก จำกัด

54/67, 68, 71, 72, 75 ซอย 12

ถนนเจริญสนิทวงศ์ แขวงท่าพระ

เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

โทรศัพท์ 0-2864-0434-5, 0-2412-5887

0-2412-5891, 0-1923-8825

โทรสาร 0-2864-3540

E-mail : sahadham@hotmail.com

ถ้าไม่ถึงผู้รับโปรดส่งคืน

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา จังหวัดนครปฐม 73170

ชำระค่าฝากส่งรายเดือน
ใบอนุญาต 11/2543
ปทจ. ศาลายา

ผู้สนใจต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท จาก “จดหมายข่าว”
ติดต่อ คุณอำไพ หนูเล็ก ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์